

Frant. Mrština, odborový r. min. sprav.

1. Poměr zákona ze dne 17. října 1919, č. 562 Sb. z. a n. o podmíněném odsouzení a propuštění k trestnímu právu mladistvých dle zák. čl. XXXVI. z r. 1908 a čl. VII. z r. 1913.

2. Poměr zákona ze dne 17. října 1919, č. 567 Sb. z. a n. o soudech lichevých trestnímu právu mladistvých dle shora uvedených zákonných článků.

Ad 1.: Správné vystižení tohoto poměru nebude ještě na delší dobu bezvýznamné, poněvadž soudě dle dosavadního postupu prací zákonodárců nelze očekávat, že by zákon o trestním soudnictví nad mládeží, připravovaný v ministerstvu spravedlnosti mohl být uzákoněn v zcela krátké době.

Je pak správné rozřešení otázky, o níž jde, tím důležitější, když je známo, že soudy ve věci této nepostupují jednotně. Tak jmenovitě přý soudy mladistvých v obvodu sedrie rimavsko-sobotské a levočské používají zákona čís. 562-1919, rovněž i sedrie v Beregsásu, kdežto soudy mladistvých v obvodu sedrie v Košicích a Prešově a sedrie v Hustu mají za to, že ohledně mladistvých zákona čís. 562 z r. 1919 užití nelze.

Odpověď na prve uvedenou otázku podává nám zejména studium genese zákona o podmíněném odsouzení a propuštění, neboť studium to může nám zjednatí přesvědčení o tom, co bylo úmyslem autorů zákona a zda úmysl ten byl orgánem vůle zákonodárné, Národním shromážděním, přijat a v zákoně samém nějak projeven.

Již původní referentský návrh pamatoval na to, že pro mládež (do 18 let) bude nutno určití některé odchylky od pravidel, obsažených v zákoně o podmíněném odsouzení a propuštění, avšak stanovení odchylek těch bylo vyhrazeno »pro organickou souvislost» zákonu o soudnictví nad mládeží, při čemž bylo zamýšleno oba zákony navrhnouti Národním shromáždění současně tak, aby mohly nabýti účinnosti stejného dne.

A z toho právě důvodu byly zákonem o podmíněném odsouzení a propuštění unifikovány jen ony části uherského práva, pojící se k instituci podmíněného odsouzení a propuštění, jež se dotýkají jiných osob než mladistvých, totiž §§ 1.—14. zák. čl. XXXVI. z roku 1908 a §§ 44.—52. trestního zákona čl. zák. V. z roku 1878. Ona část trestního práva mladistvých, jež je obsažena v dalších paragrafech citovaného zák. čl. XXXVI. z r. 1908 a v zák. čl. VII. z r. 1913, měla býti unifikována teprve zákonem o trestním soudnictví nad mládeží. (Skutečně také jsou v nyní vypracované osnově zákona o trestním soudnictví nad mládeží §§ 15.—31., 33.—35. zák. čl. XXXVI. z r. 1908 a zákon o soudech mladistvých zák. čl. VII. z r. 1913 §-em 60. prolašovány za zrušený.)

Tento pak úmysl, pro mladistvé vytvořiti odchylky od všeobecných pravidel zákona o podmíněném odsouzení a propuštění, došel výrazu i v důvodové zprávě osnovy, podané Národním shromáždění, a to týmiž slovy, jako v referentském návrhu, s tom obměnou, že řečeno, že odchylky od pravidel v předkládané osnově všeobecně stanovených budou pro organickou souvislost pojaty do návrhu zá-

kona o soudnictví nad mládeží, který vláda Národním shromáždění **v blízké době** podá. K tomu pak připojena tato další věta: »Do toho času budou platiti ustanovení tohoto zákona i pro mladistvé provinilce.« Podotýkám ale hned, že nebylo účelem této věty dotknouti se nějak právních poměrů slovenských a že autor věty té nechtěl nic jiného, než odkliditi nedorozumění, jaké by snad mohlo vzniknouti při četbě rčení o nutnosti vytvořiti odchylky pro osoby mladistvé, že snad zatím do stanovení všech odchylek zákon má platiti jen pro dospělé, avšak pro mladistvé ne. Také nebylo toto rčení provázeno nějakou změnou zákonného textu.

Dovodíme hned, že by ku takové změně bylo muselo dojiti kdyby zákony o trestním soudnictví nad mládeží na Slovensku a v Podkarpatské Rusi měly býti zákonem o podmíněném odsouzení a propuštění nějak dotčeny.

Zákonná ustanovení, platná na Slovensku a v Podkarpatské Rusi o trestním soudnictví nad mládeží neznají podmíněného odsouzení, ale propuštění na zkoušku bez odsouzení. Hlavní zásady jsou vidny z §§ 23. a dalších zák. čl. VII. z r. 1913. Soud mladistvých má zkoumati, zda-li snad není žádoucí v zájmu rozumového a mravního vývoje mladistvého, aby nebyl nad ním vynášen vůbec rozsudek. Zodpoví-li si tuto otázku kladně, může dle § 23. zák. čl. VII. z r. 1913 několikerym způsobem skončiti řízení bez formálního projednání: tak předem může bez ohledu na to, je-li rozumové a mravně vyspělým, naříditi, aby zákonný zástupce mladistvého, jeho příslušník nebo jiná vhodná osoba měly ho pod domácím dozorem, nebo může učiniti opatření, aby dostal domácí neb školní trest, případně, aby byl proto, že mu v dosavadním okolí hrozí zpustnutí, podroben polepšovacím výchově. Nebo může mladistvého propustiti na zkoušku nebo na dobu 3—12 hodin v příhodné místnosti soudní ho uzavřítí s odejmutím neb obmezením stravy, nebo konečně, je-li čin nepatrného významu, může řízení zastaviti.

Jen tehdy pak, není-li těchto podmínek, koná se líčení a při něm může naléztí soud mladistvých na trest důtky, peněžité pokuty nebo uzamčení, státního vězení nebo vězení. I zde pak ještě může místo toho učiniti usnesení o ochranné výchově anebo řízení zastaviti.

Již z tohoto suchého výpočtu opatření, k nimž je soud mladistvých povolán, je zřejmo, že účely, jichž se dosahuje podmíněným odsouzením, jsou zde se zřetelem na tělesný a duševní vývoj osob mladistvých a povahu jich deliktů splňovány jinak, a to celou řadou opatření jiných, a že pro instituci podmíněného odsouzení vedle těchto opatření není zde žádného místa. Jmenovitě instituce propuštění na zkoušku, jak je obsažena v § 23. cit. zákonného článku a jejíž přijetí bylo při poradách o osnově zákona o podmíněném odsouzení a propuštění s poukazem na anglický zákon »Probation of offenders act« navrhováno pro mladistvé provinilce, a o čemž rozhodnuto bylo vyhrazeno osnově zákona o trestním soudnictví nad mládeží, činí naprosto zbytečným a zrovna nemístným, aby vedle ní bylo používáno instituce podmíněného odsouzení.

Jestliže tedy, jak patrně z toho, co shora uvedeno, §§ 14.—36. zák. čl. XXXVI. z r. 1908 a čl. VII. z r. 1913 zúmyslně nebyly zrušeny, není možno, aby vedle nich bylo užíváno také ustanovení zákona čís. 562-1919 o podmíněném odsouzení.

Rovněž tak ale nelze použití oněch ustanovení posléz citovaného zákona, která jednají o podmíněném propuštění. Soud mladistvých použije práva svého uložití trest na svobodě jen tam, kde jiná opatření nezdaří se mu pro nápravu provinilce a ochranu společnosti postačitelná, pro uložení trestu toho platí zvláštní sazby § 68. zák.

čl. VII. z r. 1913 (jímž pozměněn § 28. zák. čl. XXXVI. z r. 1908) a pro výkon takovýchto trestů platí nadále nezrušené ustanovení § 29. zák. čl. XXXVI. z r. 1908, dle něhož může ministr spravedlnosti osobu odsouzenou dle § 26., vyléchna dozorčí úřad, podmíněně propustiti na svobodu, jestliže osvědčila pílí a dala na jevo známky polepšení a to po dvou třetinách trestu. Výkon trestu pro neosvědčení se může naříditi jen ministr spravedlnosti.

Použití pak tohoto zvláštního trestního práva mladistvých není obmezeno na soudy mladistvých a použije ho i řádný soud (případně senát sborového soudu) v případech, uvedených v § 56. zák. čl. VII. z roku 1913.

Dle toho máme za to, že zákona o podmíněném odsouzení a propuštění čís. 562-1919 lze použiti na Slovensku v Podkarpatské Rusi jen tam, kde nelze použiti zvláštního trestního práva mladistvých.

Ad 2.: Z úvah ad 1. jsme poznali, jaké zvláštní postavení má na Slovensku a v Podkarpatské Rusi trestní právo mladistvých a že neměl zákonodárce žádným způsobem vůli toto právo nějak obmeziti nebo zúžiti ve prospěch ustanovení všeobecných, naopak, že si vyhradil toto speciální právo znovu upravit a zavésti je tam, kde jeho dosud nebylo.

To dlužno mít na mysli, položí-li se nám otázka, zda snad zákon o soudech lichevních dotkl se nějakým způsobem trestního práva mladistvých. Podle materialii zákona o soudech lichevních nedali to arci autoři zákona žádným způsobem na jevo, jaké stanovisko v této věci zaujímají. Myslím, že při onom chvatu, s jakým bylo na zákoně o soudech lichevních pracováno, nikdo na myšlenku, upravit poměr k zák. čl. VII. z r. 1913, ani nepřipadl.

V takových však případech jako tento není jinak možno, než výkladem celkové tendence zákonodárce dospěti ku stanovisku, jak by se byl zákonodárce choval, kdyby mu poměr ten byl býval znárný, a zkoumali, zda-li ustanovení, jím přijatá, názoru tomu nejsou nějak na závalu.

Ptáme se tedy, co bylo účelem zákona o soudech lichevních? Odpověď zní: Rozsuzování deliktů proti válečným předpisům o zásobování dáti do rukou lidu s potřebnou mocí práva materiálního. Toto materiální právo bylo pak upraveno zákonem čís. 562-1919. Tím ale arci nedotčena platnost zák. čl. XXXVI., jenž upravuje právo materiální pro mladistvé provinilce, takže pak dlužno užití opatření, uvedených v § 17. tohoto zák. čl. a případně tedy zvláštních sazeb, naznačených v § 68. zák. čl. VII. z r. 1913. Jde tu o poměr speciálního zákona pro mladistvé provinilce ku zákonu všeobecnému, **na kteréž zákony zákon o osobách mladistvých odkazuje.**

Platí-li tedy materiální právo zvláštní, jde dále jen o to, zda bylo odstraněno snad formelní právo osob mladistvých, zda byl dotčen ve své působnosti zák. čl. VII. z r. 1913. Tvrdím, že nikoliv.

Předem sluší uvážiti, že zákon o soudech lichevních je v poměru k zák. čl. VII. z r. 1913 zákonem všeobecným. Upravujeť příslušnost a částečně řízení pro určité druhy deliktů, jež zákon číslo 568-1919 postavil pod přísné tresty. Naproti tomuto řízení, jež je všeobecným pro všechny provinilce, spáchavší ten který delikt, je právo mladistvých právem zvláštním, a to nejen materiálním, nýbrž i formelním, neboť upravuje řízení odlišným způsobem pro osoby mladistvé.

A právě proto, že materiální právo osob mladistvých je i proti materiálnímu právu lichevnímu právem zvláštním a nutno proto pro mladistvé provinilce užití jiných sazeb trestů na svobodě a vůbec i jiných druhů trestů na svobodě, ba že lze případně užití jiných opatření vůbec než uložení trestu ztráty svobody, jmenovitě ku př.

propuštění na zkoušku, polepšovací výchovy, důtky atd., je význam té okolnosti, že by místo soudu mladistvých soud lichevní měl být příslušným pro řízení, zcela nepatrný a nutno tvrditi, že zákonodárna tendence, pro níž dáno přísné provádění zákona č. 568-1919 dorukou lidu, zde vůbec splněna býti nemůže.

Mimo to však lze dokázati, že soud mladistvých i podle znění zákona samého je povolán k tomu, aby vykonával trestní řízení pro ony delikty, jichž rozhodování je přikázáno soudům lichevním. Ustanovuje § 3. zák. čl. VII. z r. 1913, že do oboru působnosti soudů mladistvých náležejí trestní věci mladistvých, kteří se dopustili takového trestného činu, který podle §§ 15.—18. zák. čl. XXXIV. z r. 1897 náleží do působnosti soudů. Dle § 2. zák. č. 567-1919 jsou soudy lichevní samostatnými odděleními soudů a nelze tudíž pochybovati o tom, že podmínka § 3. jest splněna. A § 8. cit. čl. VII. z r. 1913 ustanovuje, že v trestních věcech osob mladistvých platí předpisy trestního řádu jen potud, pokud neplatí nic jiného z ustanovení zákona o soudech mladistvých.

I kdyby tedy lichevní soud snad měl souditi ve věcech osob mladistvých ale měl používat nejen materiálního ale i formálního práva osob mladistvých, bylo by takové souzení zbytečným zatížením soudů lichevních, jež by nemělo zhoła žádného smyslu. Lichevní soud není dle svého složení a povolání způsobilým k tomu, aby uplatnil ta zvláštní hlediska, z nichž má posuzovati delikt mladistvého provinilce soud mladistvých.

Kdyby tedy všechno toto bylo Národní shromáždění uvážilo, dále pak i, že prospěch státu toho nekáže, aby do rukou lichevních soudů dáno i souzení mladistvých provinilců a kdyby tomu dalo výraz, nebylo by mohlo rozhodnutí dopadnouti jinak, než že delikty mladistvých provinilců, souzených dle materiálního práva uherského nelze posuzovati dle zákona č. 567-1919 a že pro ně platí nadále ustanovení čl. XXXVI. z r. 1908 a čl. VII. z r. 1913 a k souzení deliktů jich že je v každém případě povolán nadále tam, kde byl příslušným soud mladistvých, tento. Že pak takovýto stav jest de lege lata, nutno souditi nejen ze shora uvedeného ustanovení § 3. zák. čl. VII. z r. 1913, ale i z toho, že zvláštní právo mladistvých, jak materiální tak i formální, nijak výslovně ve své účinnosti obmezeno nebylo a že by obmezení takové, kdyby bylo bývalo zamýšleno, bylo muselo se státi výslovně a to proto, že jde o právo speciální.

I. Jurecký.

Rozhodnutie najvyššieho súdu vo veciach trestných.

1

Nesrozumiteľný je ten rozsudok, ktorým v prípade pokusu zločinu zámyselného zabitia človeka (§. 279., 65 Trz) pri použití §-u 91 Trz. trest bol vymeraný v trvaní 4 ročného žaláru.

Keď dľa trestnej sadzby druh trestu na slobode je káznica a súd na základe §-u 66 Trz. trest určí v žalári, trvanie tohoto druhu trestu musí byť nižšie 2 rokov. (bod 10 §-u 384 Trpp. §§. 279. 65. 91. 24. 66. Trz).

Najvyšší súd usniesol

sa nasledovne:

Z dôvodu formálnej zmätočnosti, uvedeného v bode 10. §-u 384 Trpp. z úradnej povinnosti zrušujú sa rozsudky obidvoch súdov niž-